

C. kr. pošti!
Nedostavljene številke je poslati administraciji „Eisenbahner“
Dunaj V. Bräuhausgasse 84.

PROSTA
VODI
POT K
SVOBODI!

ŽELEZNIČAR

GLASILO SLOVENSkih ŽELEZNIŠKIH NASTAVLJENCEV

UREDNIŠTVO
se nahaja v Trstu ul. Madonnina 15.
Telefon 1570.
UPRAVNIŠTVO
Dunaj V. — Bräuhausgasse 84.

Izhaja 1. in 15. vsakega meseca.
Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.
Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina:
za celo leto 4.40 K
za pol leta 2.20 K
za četrlet 1.10 K
Posamezna številka 18 vin.

Štev. 16 in 17.

V Trstu, 1. septembra 1914.

Leto VII.

Srbija.

Kratko pred Kristom je bila današnja Srbija rimska provinca Moesia sup. Ob rekah Donava in Morava so nastala bogata kupčijska mesta. Za časa preseljevanja narodov so te deželice zaporedno prevlekli Huni. **Vzhodni goti in Longobardi**, dokler je ni leta 550 bizantinski cesar Justinijan spravil pod svojo oblast.

Leta 638 se je v to deželo naselilo srbsko slovansko pleme. Od tedaj se imenuje ta dežela Srbija. Prebivalstvo je priznalo veličanstvo vzhodnega rimskega cesarja in prestopilo v 8. stoletju h krščanstvu. Njih glavar se je imenoval višji župan, kasneje car in je stoloval kot fevdnik bizantinskega cesarja v Delnicah ob Drini ter je imel podložne druge župane sedmih okrajev. Od leta 870 so se bulgari ponovno polastovali nadvladavstva Srbije, pa so bili vsikdar zopet prepodeni. Ko je Grška bulgarsko moč leta 934 strla, je Srbija prišla zopet pod vrhovno oblast bizantinskih cesarjev do leta 1043, ko je Štefan Dobroslav podjarmil župane in proglasil neodvisnost Srbije. Njegov sin Mihael se je naslovil kraljem Srbije in je tedanji papež Gregor VII. odobril ta čin.

Večni boji in notranje razprtije so uničile to cvetočo deželo, dokler ni Štefan Njemanja zopet strl bizantinski jarem in bil proglašen l. 1165. srbskim knezom. Njemanja je bil ustanovitelj dinastije Njemanidov. Štefan Dušan (1336—56) najslavnejši vladar je vladal tudi nad Macedonijo, Albanijo, Tesalijo, severno Grško in Bulgarijo. Naslovil se je cesarjem in dal tudi kronati; svojo državo je izborno organiziral. Leta 1349. je izdal zakonik potom katerega je bila zajamčena svoboda, življenje in posest prebivalcev ter dajal velike ugodnosti znanstvu in trgovini. Državo je razdelil v namestništva, katere je zaupal tedaj mogočnim Bojarom. Njegov slaboten sin Uroš V., pa je razdelil deželo v oskrbo vojvodom in knezom, kateri so postali neodvisni; s tem pa je končala moč Srbije. Z Urošem V. leta 1376 je izmrla dinastija Njemanidov in je Vojvoda Vukašin zasedel srbski prestol. Z Grki združen se je bojeval proti Turkom in je izvojeval Tesalonih l. 1369. dočim je 10 let pozneje v boju proti sultanu Murad I., izgubil ob reki Marica vojsko in tudi življenje. Njegov sin Marko Kraljevič se je podvrgel zmagovalcem. Za Markom Kraljevičem je zasedel prestol knez Lazar, ki je s pomočjo Bošnjakov in Aibancev pregnal Turke. 15. junija 1389 je izgubil proti sultanu Muratu radi izdajstva zeta Vuk Brankoviča na Kosovem polju vojsko in življenje. Tam je padla večina srbskega plemstva. Sultan Bojasil je razdelil deželo na dva dela in dal en del Vuk Brankoviču, dočim je dal drugi del Lazarjevemu sinu Štefanu v tribut. Prvemu je sledil leta 1425 njegov nečak Jurij Brankovič v vladanju, ki je sklenil z Ogrsko pogodbo, da bi se rešil turškega jarma. Sultan Murat ga je v vojski premagal in je bil izgnan iz dežele.

Vsled zmag Ivan Hunjadija je Jurij Brankovič na podlagi mirovne pogodbe v Szegedinu,

dobil zopet prejšnji del dežele. Leta 1458 je preplaval sultan Mohamed II. vnovič deželo z vojno in naredil je konec vladanja srbskih knezov. Veliko število najuglednejših družin je bilo usmrčeno, ostali so se razkropili na vse konce sveta. Največji del je zbežal na Ogrsko. 200.000 ljudi je sultan odpeljal v suženjstvo, dežela pa je postala turška provinca. Mnogo Bojarov je prestopilo k izlamu. Ker so Turki deželo le vojaško zasedli, je rešilo srbsko ljudstvo svoje šege, navade, svoj jezik in tudi staroslavno vero ter naposled tudi svojo zgodovino.

Kolikokrat koli so Srbi pograbili za orožje proti pritisku pašev, ali pa Janičarjev, je bil vendar le njih boj stoletja brezuspešen. Leta 1804 pa je bil vspeh boja tako ugoden, da je l. 1811 izvolilo ljudstvo najhrabřejšega vodja knezom. Če je tudi njegovo vladanje bilo zelo kratko, ker je mogel že leta 1813 zbežati v Rusijo, je vendar v novem boju nastal nov bojevnik Mikoš Obrenovič, kateri je dosegel podedovalno kneževost, pod turškim veličanstvom. Sledeča desetletja je izpolnjeval večni prepir dveh družin in sicer družine Obrenovič in družine Karageorgevič, ki ste ena drugi oporekale upravičenost kneževskega prestola. Vsled rusko-turške vojne l. 1877/78. je dosegel knez Milan Obrenovič IV. popolno neodvisnost od Turčije in je po berlinskem kongresu izdatno razširil deželo. Leta 1882 se je naslovil kraljem. Leta 1885. je podlegel v vojni proti Bulgariji, 6. marca 1889 se je Milan odrekal prestolu. Za mladotnega sina Aleksandra, je minister Ristič prevzel vladarstvo. Leta 1893. se je tedaj 16letni Aleksander izjavil polnoletnim potom državnega preobrata. Milan, ki je leta 1892. proti visoki odškodnini položil srbsko podaništvo, se je zopet vrnil v Srbijo in prevzel vodstvo vlade in leta 1897. vrhovno armadno poveljstvo. Potom zopetnega državnega preobrata 1894 se je vnovič upostavila leta 1869 veljavna ustava. Leta 1898 se je vnovič omejilo volilno pravo in konstitucionalno svobodo ter izločilo iz parlamenta inteligentne stanovce.

Ko pa je Aleksander l. 1900. poročil vdovo Drago Mašin, se je oče Milan uprl in zapustil deželo. Dva nova državna preobrata v svrhu poslabšanja ustave in načrt upostavitve Draginega brata prestolonaslednikom, je pospešilo katastrofo. V noči na 11. junija 1903 je oficirska zarota pomorila Aleksandra zadnjega Obrenoviča, Drago in tri ministre. Vojna se je 12. junija izrekla za kralja Petra Karageorgeviča, sina prejšnjega kneza Aleksandra, državna zbornica je 15. junija potrdila njegovo izvolitev ter upostavila vnovič ustavo iz leta 1889.

Kralj Peter se je šele leta 1906 iznebil prednikovih morilcev. Takoj po katastrofi se je sumničilo, — danes pa je dokazano, — da je Peter vedel o zaroti. Radi tega so tuji vlasti dalje časa odlašale upostavo diplomatskih zvez z Srbijo.

Razmerje med Avstrijo in Srbijo je postajalo vedno bolj sovražno in to vsled agrarnih mahinacij ogrskih magnatov in pa vsled srbske vladine podpore za velesrbsko propagando; nele po cer-

kvah, šolah, v stari Srbiji in Macedoniji, marveč tudi v Bosni-Hrvaški in Dalmaciji se je širila agitacija. Leta 1906 je končala trgovinska pogodba med Avstrijo in Srbijo. Mesto nove pogodbe je nastala carinska vojna, katera je na Avstrijo navezani državi prizadela hud udarec. Leta 1908 se je pogodba obnovila. Oktobra 1908 je sledila aneksija Bosne in Hercegovine plemsko sorodne dežele, do katere je srbska vlada mislila, da ima moralno predpravo in je vsled tega sklicujoč se na berlinsko pogodbo, jela oboroževati dogovorno s Črnogoro. Srbija je zahtevala potom ruske note razširjanje teritorija in zvezo s Črnogoro in adrijskim morjem. Spomladi l. 1908 je bila napetost med Srbijo in Avstrijo tako velika, da bi bilo prišlo do vojne, da ni Nemčija pritiskala na Rusijo, vsled česar je Srbija sprejela svoje vedenje, vsled česar je Srbija priznala Aneksijo Bosne in Hercegovine brez teritorialnih kompenzacij. V noti 30. marca je Srbija izrazila željo po prijateljskih odnošajih z Avstrijo ter obljubila izvršiti takojšnjo razoroženje; vrhu tega je kraljevič Jurij, ki je med vojaštvo hujskal na vojno, odstopil naslednikom in je na njegovo mesto bil imenovan njegov brat Aleksander. V vojni balkanske zveze proti Turčiji, je Srbija izdatno pomagla k zmagi.

Kultura in strokovne organizacije.

Kdor razume pod kulturo kaj višjega nego razredne predprave, ne more tajiti, da je kultura v neločljivi zvezi z današnjim gospodarskim in življenjskim položajem širokih ljudskih mas. Tudi to, kar se navadno imenuje »kultura«, je žal le napačno nazivanje. Pojem vseh narodnih dobrin in vrednosti, ki se jih razumeva pod tem naslovom, se resnično ne izčrpa v tem, da je posedujočemu razredu odprt dohod do bogato pogrnjene mize narave in da so temu razredu na stečaj odprta vrata v templje umetnosti in do zakladov vede in znanja. Tudi se ne izčrpa v tem, da posedujoči lahko brezskrbno uživajo vse, kar je z velikim trudom ustvarilo delo skozi stoletja. Kultura je svota vrednosti človeškega dela. Ali te vrednosti so žalibog bile v celi dosednji zgodovini zelo nenakomerno razdeljene. Uživajoči, ki so se solnčili in grelj v sijaju in blagru te kulture, so bili posedujoči, v kojih rokah je bila nepostavno prisvojena gospodarska oblast. Velike množice človeštva so bile tuje tej kulturi in so k večjemu tvorile kulturni gnoj namenjen v to, da drugim ustvarja možnost črpanja koristi in prednosti iz človeškega dela.

Od starega veka pa sem do moderne nove dobe kapitalizma vidimo kako je vsa kultura razredna kultura, ki se je zgradila na prvotni kulturi enega dela človeštva.

Egipčanske piramide, čudeži najstarejše kulture so na zapoved Faraonov zgradili do smrti izkoriščani in z bičem priganjani sužnji. In s čudežnimi tvorbami drugih, na izkoriščanju temelječih

kultur ni bilo mnogo drugače, če se tudi brutalnost ne pojavlja tako očitno. Krasni grški templji in rimske zgradbe so bile možne le vsled oropanja tlačanih ljudstev ravnotako kakor razkošne stavbe modernih gospodarstev vsled revnosti podložnih. Visoka starinska kultura je temeljila na delu sužnjev, kakor novodobna na izkoriščanju mezdnih delavcev.

Tako so torej do danes vse kulturne vrednosti, ki se jih pripisuje kakršnemukoli ljudstvu kot narodno posebnost, le predprave ene ga razreda. V dnevih nacionalnega šovinizma bi se moralo to posebej naglašati; stvari stoje namreč še dandanes ravnotako kot nekdanj, da ljudstvo ne pozna svojih pesnikov in mislecev in da hodi mimo del svoje kulture, ki obstoji v vrednostih in duševnih zakladih, nabranih skozi stoletja. Hodi mimo njih brez spoznanja v topi brezbriznosti, ker mu boj za obstanek ni pustil časa za pečanje s stvarmi, ki segajo preko profanega kroga vsakdanjih skrbi za živčje. Napredujoč kapitalizem pa je povsod, kjer se njegovim učinkom ni nasproti postavilo težišče nasprotne sile, še več storil, da zmanjša resnične narodne vrednosti. V dobi pojava industrijelnega razdobja na Angliškem so venele žene in otroci v naravnost groznem številu. In tudi v Nemčiji je popisana ista pot skozi zgodovino z gladovnimi rabukami predmarčne dobe. In še pred dobrimi dvajsetimi leti so glasoviti učenjaki kakor profesor dr. Singer, Hainisch in Herkner s svojimi statističnimi preiskavami v takrat odličnih industrijskih področjih severne Češke dokazali, kako vedno bolj pada povprečna življenska doba delavstva vsled naraščajočega števila mrtvih porodov in pogoste umrljivosti otrok.

Od časa teh pomembnih ugotovitev pa se je v Avstriji opravilo lep kos kulturnega dela. Kulturno delo, ki seveda nima nič skupnega z otroškim prepričanjem za kako šolo ali okrožno sodišče, ali pa za napise na železnicah, temveč **kulturno delo za gospodarsko povzdigo razrednega položaja delovnega ljudstva.**

Strokovne organizacije, ki se spočetka ni nane oziralo, so se resno trudile za dosego višjih mezd in krajšega delovnega časa ter sploh za boljše življenske pogoje. In če so bile te pridobitve še tako majhne in če so jih prizadeti še tako malo uvaževali v njih podrobnosti, so bile vendar le velike in visoke vrednosti v svojem skupnem pomenu. Tisti narodni ekonom (Hainisch), ki je pred komaj dvajset leti ugotovil zmanjšanje ljudske sile po uničujočih učinkih industrije, je pred nekaj tedni obelodanil spis, kjer je na podlagi skrbnih statističnih poizvedovanj prišel do zaključka, da se je zboljšala življenska zmožnost v teh krajih rojenih otrok in da je tudi povprečna življenska doba tam nastanjenega delavstva postala višja.

Tako se pojavlja narodno vprašanje v luči vede kot **socijalni kulturni problem**, na katerega rešitvi so mnogo vdeležene moderne strokovne organizacije s svojim stremljenjem po zboljšanjih. O tem socialnem reformnem delu govori tudi Hainisch, ko pravi: »Z vsakim korakom, ki ga storimo za vzgojo in pravno povzdigo našega ljudstva, opravljamo narodno delo v najboljšem pomenu besede.« Za sociologa, ki vidi v kulturi premaganje vseh težav in zadovoljivost potrebam ter posplošenje vsega spoznanja in njih izidov, je človeška osebnost največje dobro. Samo v človeku počiva ustvarjajoča sila, ki mora pomagati naravi, če naj razvoj napravi svojo pot do najvišje popolnosti. Položaj vsega delovnega ljudstva prilagoditi istočasni kulturi, ali z drugimi besedami zagotoviti mu delež na sadovih dela, se pravi opravljati socialno delo po strokovni organizaciji in ž njo. Strokovne organizacije so naravna bramba proti grabežljivemu izkoriščanju in izsesavanju človeške delovne sile, ki se žalibog še mnogo dogaja. V združitvi velikega števila malih storitev, ki se vrše leto za letom, je tako visoka kulturna vrednost, ki postaja vedno bolj vidna, da jo dandanes že priznavajo državniki in učenjaki. Sodelovanje pri tem delu, ki polagoma dozoreva, pomenja navajati razvoj k dobremu.

Spoznanje, da ni praktično delo v strokovnih organizacijah nič drugega nego kulturno delo v najboljšem in najlepšem pomenu besede, je že

davno oživel v vseh krogih, ki se jih ne prišteva izrecnim šarimajerjem.

Nemoteno pozitivno delo, ki gotovo odgovarja zahtevam in namenom vsakega strokovno organiziranega vodi nujno k vedno večji povzdigi in neprestanemu socialnemu napredku delavskega razreda in mora končno iziti v **zmago delavskega razreda nad kapitalističnim družabnim redom.** To pa mora biti **najvišji cilj vse kulture**, ki se bo pojavil vkljub vsem nasprotnikom, ker pomenja izvršitev in uresničenje zgodovinske naloge!

Prva konferenca zaviračev državne in južne železnice.

Razne poslabševalne odredbe pod režimom Forstnerja, ki se jih je brezobzirno izvedlo tudi pri dninarjih v vožni službi, je med zavirači povzročilo željo, da se pogovore in zavzamejo stališče na konferenci, sklicani po centrali. Tozadevni sklep se je storil na razgovoru 14. aprila t. l. Tam se je obenem sklenilo tudi pet drugih točk, s katerimi se naj peča konferenca. Čeravno so se že razne konference vlakospremnega osebja ponovno in temeljito pečale z zaviraškimi zadevami, je centrala ugodila želji zaviračev, da skliče zanje posebno konferenco. To se je zgodilo zlasti radi tega, ker politika izstradanja, ki jo uganja železniško ministristvo napram temu osebju z vsem pritiskom, noče vzeti konca.

Dne 3. junija t. l. se je na Dunaju v »Železniškem domu« vršila konferenca zaviračev. Svoje delegate so poslale vse važnejše domicilne postaje državne in južne železnice; bilo jih je 50. Centrala je odposlala sodruge Somitsch, Svoboda in Brodecky. Centralno personalno komisijo sta zastopala dva, delavski odbor pa štirje člani. Od zaupniškega odbora vlakospremljevalcev so prišli ss. Strasser, Jorde in Innerhuber. Konferenci sta predsedovala ss. Alfred Varga (Dunaj) in Josip Gut (Podmokle).

Dnevni red je bil sledeči: 1. Položaj zaviračev in provizorično službovanje. 2. Zavzemanje stališča k prvi točki. 3. Raznoterosti.

K prvi točki je izjavjal s. Somitsch:

Potreba, da smo se danes tukaj zbrali, ima svoj povod v poslabševalnih odredbah železniškega ministristva. Ni kategorije, ki bi bila obvarovana pred poslabšanji, ki pa najkruteje zadeva dninsko osebje. Položaj zaviračev je postal nevzdržljiv. Že v plačilnem razmerju se kaže krutost obstoja, ker v nobeni domicilni postaji ne dosežejo zavirači temeljne mezde. Razlike so mnogokrat prav velike. Železniško ministristvo in ravnateljstva trdijo, da so zavirači v tem oziru odškodovani po urnini, ki jo zaslužijo. Najbrž tudi iz tega vzroka nimajo nobenega mezdne napredovanja. Zavirači so vedno prenašali ta položaj samo zato, ker provizorično službovanje po okolnostih ni kdove kako dolgo trajalo. Manjkalo sicer ni posameznih slučajev dolgega provizorija, toda celokupno osebje jim ni posvečalo tiste pozornosti, ki bi jo bili zaslužili.

Kaj pomeni določitev sedmih provizoričnih let za zavirače, smo že ponovno razložili v naših strokovnih listih. Učinek tega poslabšanja pa se pojavlja že tudi pri južni železnici. Tam je ravnateljstvo sicer določilo samo štiri leta do polaganja sprevodniškega izpita, toda vsled drugih določb in pa v praksi poteče tudi sedem in več let do imenovanja. Ti pojavi, bodisi v mezdnem razmerju, bodisi glede provizorične službe, zahtevajo temeljito in nujno ureditev. Predobro vemo, da ne bo ostalo pri sedmih letih, temveč, da bo iz njih nastalo deset in več let, če se bo sploh prišlo do imenovanja. Z ozirom na položaj smo uvedli poizvedovanja, katerih izid nam je pokazal, da je pri vseh železnicah mnogo zaviračev, ki službujejo že 7, 8, 9, ali celo 10 let.

Pomembna pa je tudi neka druga vrsta gospodarstva, ki lahko zelo utesnjuje promet in izvrševanje službe. In to je lahkomišeln način, po katerem se poljubne delavce uvrsti v partije kot zavirače. Tako dobi ta ali oni delavec listek, na katerem je zapisano sledeče:

»Zasilni zavirač N. N. mora 21. maja 1914 peljati z vlakoma 45 R—90 v svrhu šolanja, 22. maja

pa z vlakoma 63—92 v službi ter ostane do nadaljnega v turnusu.

NB. Premikanju se gori imenovanega ne sme pritegniti.«

Uradnik:

N. N.

Ta lahkomišelnost je nečuvna, ker s tem postane služba zavirača odvisna samo od zasedanja zavore, da se v urniku krije zavorne odstotke. Ne izurjenost in izvežbanost in tudi znanje ne prihaja v poštev, temveč brezvestno sleparstvo, kako se najbolje izkazati napram sodiščem.

Govornik je nato orisal razmerje skladiščnih delavcev, izmed kojih izhajajo zavirači. Povdarjal je uvedbo pomožnih delavcev v tej kategoriji, njih plačevanje in pri tem izvedena nova oškodovanja; sprejemanje ljudi naravnost iz ceste v zaviraško službo pomenja potratu denarja. Železniška uprava izkorišča sedanjo gospodarsko krizo in ljudsko bedo ter brezposelnost na najgorši način, da potlači železničarje. Dočim ima vlada vse meščanske elemente na svoji strani, da prodre z državnimi potrebščinami in žrtvuje molohu milijarde, se železničarjem vsiljuje poslabšanja druga za drugim. Tu more pomagati le trdna združitev, da se odvrne vsaj nevarnost za življenje uslužbencev in potnikov, ki jo kratkovidnost, lahkomišelnost in želja po izkoriščevanju železniškega ministristva popolnoma pušča v nemar. Prometno osebje mora biti dobro izurjeno ter rešeno vsakdanjih skrbi. Položaj zaviračev je pa tako slab, da se ga ne more več prenašati. Z vso odločnostjo se mora zahtevati ureditev.

Nato se je vršila živahna debata, v kateri so sodrugi poročali in razpravljali o raznih težnjah te kategorije.

Konferenca je nato sprejela sledečo

resolucijo:

Dne 3. junija 1914 v »Železniškem domu« na Dunaju zbrani delegatje zaviračev c. kr. avstrijskih državnih železnic in južne železnice sklenejo:

Vsled zadnjih odredb državnoželezniške in južnoželezniške uprave so razmere provizoričnega vlakospremnega osebja postale še slabše nego so bile poprej. Določitev šest- oziroma sedemletne službe pri državnih železnicah ter štiriletne službe pri južni železnici do imenovanja pomožnim sprevodnikom ni uredila razmer temveč je le še nadalje odgodila definitivum. Izključitev zaviračev iz temeljne plače in deloma tudi iz mezdne napredovanja pušča provizorične vlakospremljevalce v obupnem gospodarskem položaju, ker izgovor na postranski zaslužek vožnih pristojbin ni utemeljen. Vsled tega je popolnoma neopravičeno puščati provizorične vlakospremljevalce, to je zavirače, še nadalje pod temeljno mezdo in izven napredovanja. Ob nizki plači bodo zavirači komaj preživeli dolgo provizorično službeno dobo in še pri tem preslabo prehranjevani in izčrpani. Vsled tega pa ne bodo več imeli za nastavljenje potrebnih telesnih sposobnosti. Nadalje bodo po teh odredbah prizadeti zavirači, ki še dosežejo nastavljenje, isto dosegli tako pozno, da bodo mogli le težko doseči končno plačo sprevodnika, kot nadsprevodniki je pa sploh ne bodo dosegli in ne bodo nikdar deležni ugodnosti zvišanja končne plače. K temu pa pridejo še druge težkoče kakor: vsled tehničnega napredka vozil otežkočena služba, večja odgovornost in poslabšanja turnusov itd. Iz vsega tega sledi, da je položaj zaviračev neznošen in da ni več nobenega izgleda ali gotovosti za boljšo bodočnost.

Konferenca zaviračev najodločneje protestira proti pridelitvi takih oseb v vožno službo, ki niso zadostno izvežbane in se jih ni opremilo s potrebnimi pripomočki kakor vožnimi redi itd. Ravnotako se najodločneje protestira proti nevzdržljivim turnusom, ki so samo pripravniki, da čim največ ogrožajo varnost prometa.

Da se izogne vsemu temu in ustvari znošno razmerje, naj se izvrši ureditev na sledeči način:

Absolutno potrebna mesta vlakospremljevalcev naj se izpolni z definitivnim osebjem. Izpolnitev stanja definitivnih vlakospremljevalcev naj se vrši po redovni listi na podlagi vstopa v vožno službo in službene starosti izmed zaviračev in si-

cer na ta način, da se vsakega zavirača po enoletni službi — pri tem se všteva prekinjenja vožne službe izpod enega leta — imenuje pomožnim sprevodnikom, po nadaljnjem enem letu in prestanem izpitu za sprevodnika tovornih vlakov pa sprevodnikom.

Vporabi kot delavce v vožni službi, oziroma kot zavirače je pritegniti samo delavce, ki so že zaposleni v skladiščni ali postajni službi in če odgovarjajo tudi drugim predpogojem po službeni starosti. Dotične naj se poprej dobro izuri in opremi s potrebnimi pripomočki kakor vožnimi redi itd.

V kolikor se pritegne certifikatiste vožni službi, morajo le-ti izpolniti vse iste predpogoje kakor vsi drugi.

Kot delavce v vožni službi se smatra samo tiste, ki se jih samo začasno in v kratkih dobah vporablja v vožni službi; zaviračem naj se ne nalaga drugih službenih opravkov.

Zavirače naj se v plačilnem razmerju smatra enake ostalim delavcem in jih podredi ravnateljstvu; oni se ne udeležujejo postavljanja in volitve zaupnikov za turnuse.

Pri uvrstitvi v vožno službo naj se zaviračem podeli službeno obleko kakor definitivnemu osebju.

Konferenca zaviračev nalaga tovarišem Alfred Wargu, Dunaj I, Karol Vogel, Stadlau, Fran Grois, Dunaj, sev. žel. in tovariše Viljem Mosauer, Maribor in Fran Černič, Lienc za južno železnico, da predložijo resolucijo c. kr. železniškemu ministrstvu in generalnemu ravnateljstvu južne železnice ter tem potom skušajo doseči pravično in primerno ureditev razmer.

Pri razgledu po vzrokih, ki so sokrivni neznosnih razmer zaviračev, vidijo delegatje v glavnem brezbriznost in indiferentizem tovarišev zaviračev in delavcev ter jih vsled tega pozivljajo, oziroma jim nalagajo kot dolžnost, da pristopijo »Splošnemu pravovarstvenemu in strokovnemu društvu za Avstrijo«. Delujejo pa naj tudi za pristop drugih in tem potom za zboljšanje svojega položaja. Izgradijo in učvrstijo naj organizacijo, ki je doslej še edina storila svojo dolžnost in ki jo bo storila tudi še nadalje, ker temelji na podlagi razrednega boja in ima nalogo skrbeti za duševno in fizično povzdigo železničarjev. Vsled tega je najboljša in prava organizacija železničarjev.

Pred glasovanjem o resoluciji se je izvolilo v deputacijo sledeče sodruge: Wargu, Vogel, Grois, Mosauer in Tschernitz, nakar je bila resolucija soglasno sprejeta.

Pri tretji točki dnevnega reda se je razpravljalo o raznih pritožbah, ki se jih je odkazalo centrali. Ob 6. uri zvečer se je zaključilo konferenco, ki je opravila tako važno delo.

Priznanje železničarjem.

Oficijozna »Wiener Allgemeine Zeitung« piše v številki od 3. avgusta 1914:

»V teh dneh mobilizacije se je izkazal en razred ljudi in državljanov tako, da moramo govoriti o njih le z največjim spoštovanjem in sicer so to železniški uradniki. Kdorkoli je bil v teh dneh v sitnem položaju, da je moral potovati, kdorkoli je videl velikanske zahteve, ki so bile stavljene na živce, potrpežljivost, uvidevnost, znanje in vztrajnost teh mož, ta mora priznati z zahvalo njihovo vneto izpolnjevanje dolžnosti in njihov patriotizem. Železniška služba je v normalnih časih miru, ki naj bi jih nam nebo skoraj zopet naklonilo, najbolj odgovornosti polna, kar jih je. Če je bil dan signal, če je bil signal sprejet, če so ogibi pravilno uvrščeni, če je dohod zavarovan, vlak brez nevarnosti, tir prost to so stvari, pri katerih je vsaka malenkost take važnosti za človeško življenje, da se navadnemu nepoučenemu civilistu kar ježe lasje. Ena mala napaka, neznatna pozabljivost in že ni več mogoče preprečiti nesreče. Ali normalni časi — kje so ti? Vse pojmovanje presega, kar morajo delati železniški uradniki sedaj. Ali vsak potnik mora potrditi, da je bila potrpežljivost uradnikov res brezmejna. Odgovarjati je moral na vse strani, dajati pojasnila in zopet razjasnjevati in zopet in zopet opozarjati in čuvati in opravljati službo in pomagati potujočim ženam, in vse je moral opravljati

mirno, vse, za kar niti plačan ni. Ako bi bil delal le, kar zahteva od njega služba in kar je storiti dolžan, tedaj bi bila nemogoča vsaka železniška vožnja; ampak ker je storil več kakor mu velevala dolžnost, ker je človek čuvstva in ker je še pravi patriot in mož poštenjak, zato gre vse gladko in brez zaprek. To je treba povedati v teh težkih časih. Čast komur čast!»

Tako piše oficijozni list! Čeprav govori le o uradnikih, vendar je samoposebi umljivo, da gre to priznanje vsem železniškim nastavljenecem, uslužbencem in delavcem. Zakaj zahvala in priznanje gre v teh težkih dneh, ko so zahteve toliko večje, vsem, brez izjeme. Zabeležiti je pa treba besede meščanskega lista, ki je vrh tega še oficijozen list, že zato, ker so bili časi, ko je meščansko časopisje pisalo vse drugače o železničarjih. To sodbo si zapomnimo dobro, ker čisto lahko je, da bomo morali spomniti te liste v drugih časih na to priznanje.

Železničarji in vojna.

Vsem nepoklicanim v iskreno razmotrivanje.

V teh težkih in viharnih dneh, ko so evropski narodi na predvečer velikih zgodovinskih dogodkov, so obremenjeni vsi z dvojno in trdo dolžnostjo. Od teh dolžnosti in nalog, ki prihajajo na posameznika in na skupnost in katerim se ne more odtegniti nihče, leži pred vsem velik del na **železničarjih in na prometnih nastavljenecih sploh**. Od njihove delavne sile, izpolnjevanja dolžnosti, dobre volje in neumornosti zahtevajo sedanji časi toliko, da visoko presega mero v mirnih in normalnih časih. Kdorkoli je v teh dneh razburjenja in živčne napetosti zasledoval dogodke in zlasti videl gladek potek železniškega transporta, ne more odrekati železničarjem častnega izpričevala, **da niso izpolnjevali svojih dolžnosti popolnoma in vestno in gotovo tudi v zadovoljstvo državne uprave**. Sedaj ko je vojna neoporečno dejstvo, so tudi železničarji kakor vse ostalo zavedno delavstvo prešinjeni z zavestjo, da je treba odvrniti sovražnika, ruski carizem in njegove zaslepljene zaveznike, ruski carizem, **ki je sovražen vsej kulturi, vsemu napredku in človeškemu dostojanstvu**. Kakor vsakdo, ki mu je kaj na gospodarskem in političnem napredku delavskega razreda in na splošnem kulturnem napredku, ve, kaj da bi pomenjala zmaga temne, reakcionarne Rusije za delavstvo, prav tako vedo tudi želez. predobro, da bi uničila zmaga reakcije in zatiranja vse sadove dosedanega dela in preprečila vse nadaljne možnosti za razvoj. **To spoznanje je določevalo njihove dosedanje korake in bo vodilo tudi v bodoče njihovo izpolnjevanje dolžnosti**.

Avstrijski železničarji, ki niso bili poklicani k orožju, imajo pa v teh težkih dneh še drugo dolžnost: vzdržati svojo s tolikim trudom zgrajeno organizacijo in jo ohraniti preko dnevoev krize, **ki so prišli nad vse strokovne organizacije**. Organizacija, to zavetišče in oporišče vseh dosedanjih uspehov, moramo obvarovati vseh škodljivih vplivov in nevarnosti, **ker mora ostati za bodočnost delazmožna**, da bo delovala zopet v normalnih časih za dobre pravice in za varstvo svojih članov. Zato je ravno sedaj naša sveta dolžnost, **da ne zaostanemo s plačevanjem prispevkov**, da zamore izpolnjevati organizacija vsestransko svoje dolžnosti in da ostanejo zavarovani članom njihove pravice in prednosti. V teh dneh podvojenih dolžnosti in vsestranskih skrbi upajmo na svetlejšo bodočnost, ki se porodi iz današnjih mračnih časov. **Ne zapustimo naše bodočnosti, ohranimo našo organizacijo močno in izpolnjujmo napram njej svoje dolžnosti prav tako zvesto kakor jih izpolnjujemo napram državi!**

Ruski car.

Angleški pisatelj A. Fraser slika v svoji knjigi »Rusija in njeni rdeči« ruskega carja takole:

»Nikolaj II. ni niti oni brezčuvstveni nestvor, niti ona omejena glava, kakor ga vpisujejo pogosto. On je blag, dobro misleč človek, ki bi videl rad Rusijo zadovoljno in bi rad žrtvoval za to velik del svojih predprav; ampak slabič je, neodločen in nevtrajen v svojih odredbah in od razburjenja

skoraj bolan. Romanovi, vladajoča ruska carska hiša, so bili običajno ljudje sirovega, vladateljnega značaja, veliki in mišičasti in naduti. Teh lastnosti nima car. Srednje velik je in vitek, njegovo zdravje ni najboljšo in v vsem je bolj podoben svoji materi. Nervozen je, vzprejemljiv, živahen, danes vesel, a jutri ves potr. Veren je do vražarstva, na znamenja mnogo veruje, vedno povprašuje nekega proroka — ta je vedno v njegovi okolici — in veruje na dobre dni in na usodepolne mesece.

Meseca maja se boji. V tem mesecu so poizkušali nanj atentat na Japonskem, v maju je bilo, ob času njegovega kronanja v Moskvi, ko so poho-dili pri slavnosti 50.000 ljudi. 26. maja, dan njegovega kronanja, so uničili Japonci rusko brodograjev. V maju je vedno potr. Karkoli sklene car, mu je v pogubo. Ako ne ugotovi zahtevam revolucionarjev, tedaj kujejo naklepe na njegovo življenje. Če pa ugotovi njihovim zahtevam, tedaj poizkušajo zopet veliki knezi prekrižati njegove sklepe. Ne ve, kaj naj stori. Če bi zamogel poslati velike kneze v pregnanstvo, tedaj bi car Nikolaj rad izpolnil želje svojega ljudstva. Veliki knezi vlečejo niti, Nikolaj je marioneta. Ako se hoče poravnati z ljudstvom, tedaj aranžirajo navidezne atentate na njegovo življenje in ga s tem prisilijo, da se odtegne življenju. Od davkov dobivajo veliki knezi ogromne dohodke in splošno pripovedujejo, da vporablja javni denar v lastne namene. Oni ne vplivajo le za to na carja, da se ohrani avtokratična oblast Romanov, temveč tudi za to, da si ohranijo svojo avtoriteto in velikanske dohodke, kajti oboje bi izginilo, če bi smelo soodločevati ljudstvo pri upravi. Mnogo tragedij je v Rusiji, ena od teh je tudi samovladarstvo carja, čigar beseda je dejansko zakon, ki je sicer dobrovoljen, ampak slaboten in ki mu je dala zla usoda večjo oblast kakor komu drugemu na svetu in ki je ravno tako žrtev razmer kakor najbednejši njegovih podanikov...«

Jean Jaurès.

Trdo žanje smrt zadnje leto med voditelji mednarodnega socialističnega proletariata. Lansko leto v februarju je ustrelil zahrbtni morilec Schuhmeierja, v avgustu je odšel za vedno Avgust Bebel in lopovski morilec je ustrelil v noči zadnjega julija letošnjega leta duševnega velikana socialistične svetovne armade — Jaurèsu.

Jean Jaurès (izgovori: Žan Žorés) ni bil le ponos francoske socialne demokracije, temveč nanj smo bili ponosni vsi, ki se prištevamo svetovni internacionalni. Jaurès je bil velenadarjen človek, v občevarstvu prijazen in skromen in eden najsilnejših reprezentantov socializma. Kot govornik je bil nedosegljiv in njegov vpliv v francoski zbornici je bil izredno velik in vse ga je pozorno poslušalo, kadarkoli je govoril v zbornici. Uspeh njegove taktične spretnosti je bilo tudi zedinjenje francoske socialne demokracije in njena poglobitev med francoskim ljudstvom. Bil je tudi velik nasprotnik onega brezmišelnega francoskega šovinizma, ki je hotel za vsako ceno maščevanja nad Nemčijo za francoski poraz v vojni l. 1870. in 71. in za izgubo Alzacije in Lorene. Neumorno je deloval Jaurès za zblizanje med Nemčijo in Francijo, med nemškimi in francoskim ljudstvom. Zato je nastopil tudi proti triletni vojaški službi in plačilo zato je bila — smrtonosna krogla. Vedno in povsod je delal za mir, zato so ga sovražili nacionalisti in ga smatrali za »izdajalca domovine« in zahrbtno ga je eden od njih ustrelil.

Sredi dela je odšel Jaurès. Še dva dni pred smrtjo je govoril v Bruslju na ljudskem shodu, kjer je izjavil, da deluje francoska vlada za mir in da želi ohraniti evropski mir. Smrt je zadela sodr. Jaurèsu v kavarni »Croissant« v Parizu, kjer je sedel z nekaterimi prijatelji pri oknu, zagrnenemu le z zastorom. Naenkrat se je odmaknil zastor in s ceste je ustrelil nanj neznanec dvakrat. Zadel ga je v glavo. Čez nekaj minut je izdihnil Jaurès.

Jaurès je bil roj. 3. septembra 1859 v Castru V Parizu je študiral filozofijo, nato je bil dve leti učitelj na liceju v Albiju, l. 1883. je pa postal profesor filozofije v Toulousu. Jaurès se je bil zgodaj zanimal za politično življenje in kmalu se ga je tudi

živahno udeleževal. L. 1885. je bil izvoljen v zbornico kot kandidat republikanske levice. Pri volitvah čez štiri leta je podlegel. L. 1893. je bil zopet izvoljen za poslanca in tedaj je postal tudi voditelj socialistov v zbornici. Kot pisatelj je bil zelo plodovit. Njegova najznamenitejša knjiga je »Nova armada«, ki jo je bil spisal lansko leto in kjer odločno nastopa proti oboroževanju in za ljudsko armado. Največjega socialističnega glasnika za mir in proti vojni ni več med nami, postal je žrtev zahrbtnega napada. Čast in slava njegovemu spominu!

Za podporo družinskim članom padlih avstrijskih vojakov.

Čisti prebitek lanskega cvetličnega dne na južni železnici.

Lansko leto, 2. in 3. avgusta, je bil cvetlični dan, čigar čisti prebitek, okolo 70.000 K, je bil namenjen z zgradbo zavetišča za otroke uslužbencev južne železnice, ki so potrebni okrepčila. Z ozirom na sedanje vojne dogodke se pa obrača v prvi vrsti vsa skrb družinskim članom padlih avstrijskih vojakov. Zato je predlagal sodrug Rudolf Weigl, član ožjega odbora kuratorija, ki oskrbuje ta denar, temu odboru sledeče:

»2. in 3. avgusta 1913 je priredilo osebje južne železnice cvetlični dan, ki je prinesel 70.000 K čistega dohodka in ki naj bi se vporabil za zgradbo zavetišča za bolne otroke uslužbencev južne železnice. Z ozirom na sedanje žalostne dogodke naj se pa porabi ta denar za družinske člane padlih avstrijskih vojakov.«

Ta perdlog je razumljiv že iz ozirov na splošno človekoljubje, a obenem merodajno tudi to, da so bili prispevali k oni vsoti vsi sloji avstrijskega prebivalstva in ki bodo v poznejših mirnejših časih gotovo tudi sodelovali, da dobe južni železničarji zavetišča za svoje otroke.

Odredbe južne železnice za vpoklicane uslužbence.

Št. 8837/A I. št. 33. 15. avgusta 1914. 379.

Kako je ravnati z uslužbenci, ki so vpoklicani.

Vsem gospodom službenim načelnikom, načelnikom obratov in inšpektoratov in krajevnim predstojnikom avstrijskih prog južne železnice in postranskih prog.

Uprava si pridržuje, da dovoli na podlagi utemeljenih prošelj v oziru vrednih slučajih onim uslužbencem, ki so odšli k vojaškemu službovanju ali ki bodo še odšli, priplačila k plačam, zagotovljenim jim po 3. odstavku dopolnila XIII. splošnega službenega reda za uradnike in sluge in na podlagi zakona od 26. decembra 1912, državnega zakonika št. 237, dovoljenega preskrbninskega prispevka, z ozirom na podlagi predpisa za pristojbine c. kr. armade za oskrbo družin.

Takim prošnjam je pridejati ona dokazila, iz katerih se spozna višina izplačljivega oskrbninskega prispevka. Te prošnje naj odpošlje krajevni načelnik nemudoma in naravno upravnemu ravnatelstvu A/5.

Izplačevanje prispevkov in priplačil, dovoljenih na podlagi 3. odstavka dopolnila XIII. k splošnemu službenemu redu za uradnike in sluge, se izvrši na podlagi življenjskega izkaza, ki ga potrdi pododdelkov načelnik (pri vojaških oblastih, poveljstvih in zavodih od predstojnika) upravičenca za prispevke in sicer se izplačuje zadnjega vsakega meseca oni osebi, ki jo je pooblastil upravičenec za to. Izplača se le proti pravilno kolekovani pobotnici, ki jo podpiše ona oseba, določena od upravičenca za sprejem denarja.

Če ni mogoče izplačati nakazanih prispevkov do 8. vsakega meseca le za to, ker ni bilo mogoče dobiti življenjskega potrdila in je vsled tega družina v pomanjkanju, tedaj naj se izplača polovica določenega zneska proti pravilno kolekovani pobotnici. Posebnih poizvedb, če je družin v pomanjkanju, ni potreba. Kakor hitro predloži pa družina življenjsko potrdilo, je treba izplačati drugo polovico nakazanega zneska proti primerno kolekovani prošnji.

Vsebinska te okrožnice naj se naznani vsem uslužbencem, ki jih zadeva in družinam že vpoklicanih.

Na Dunaju, 12. avgusta 1914.

Generalni ravnatelj:

Weeber m. p.

Št. 8838/A.

380.

Državni oskrbninski prispevek družinam vpoklicanih.

Vsem gospodom službenim načelnikom, načelnikom obratov in inšpektoratov in krajevnim predstojnikom avstrijskih prog južne železnice in postranskih prog.

1. Glasom zakona od 26. decembra 1912, državnega zakonika št. 237, imajo svojci avstrijskih državljanov, ki so bili vpoklicani ob mobilizaciji ali k črni vojni k aktivnemu službovanju, pravico do podpor iz državnih sredstev.

V § 3. omenjenega zakona je določba, da nimajo te pravice družine onih vpoklicanih, ki dobivajo tudi še med vojaškim službovanjem svojo plačo ali mezdo. Mogoče je, da bodo zahtevale oblasti, ki nakazujejo državni prispevek, potrdilo delodajalca v višini prejemkov, ki jih dobiva vpoklicani med vojaškim službovanjem.

Zato Vas opozarjamo, da izročite družinam onih vpoklicanih uslužbencev, na katere se nanaša določba dopolnila XIII. k splošnemu službenemu redu za uradnike in sluge, potrdilo po naslednjem vzorcu:

(Prosto pristojbin glasom § 12, alineja 2 zakona od 26. decembra 1912, državnega zakonika št. 237.)

Potrdujemo, da je bila skržena gospodu c. kr. priv. južne železnice vsled odhoda dne k aktivnemu vojaškemu službovanju od dneva vpoklicanja njegova letna plača na polovico na podlagi določb službenega reda.

. dne 1914.

Pečat.

Podpis krajevnega nač.

2. Družine onih, ki so odšli na vojaško službovanje kot vojaški gažisti, praporščaki ali praktikantje, ne potrebujejo potrdila delodajalca.

3. O vsebini te okrožnice naj se obvestijo vsi uslužbenci, na katere se nanaša in družine vpoklicanih.

Na Dunaju, 12. avgusta 1914.

Upravna direkcija:

Fall m. p.

Pravice na vojno službovanje vpoklicanih pomožnih uslužbencev napram provizijskemu zavodu.

C. kr. ravnateljstvo državnih železnic razglašja:

Vsem ravnateljskim oddelkom in eksekutivnim službenim mestom.

Diurnisti, pomožni poduradniki, pomožni slugi in delavci, ki so bili ob času vpoklicanja celih deset let člani provizijskega zavoda, dobe glasom § 88. službenega reda za čas vojaškega službovanja provizijo, določeno v pravilih.

Imena teh uslužbencev naj se naznanijo brzojavno oddelku I. in naj se navede dan odhoda k vojakom, koliko časa je bil dotičnik član provizijskega zavoda in višino zadnje dnevne mezde. Ob enem je naznani, ako želi dotičnik izplačevanje provizije v lastne roke (natančen naslov), ali naj se izplačuje soprogi ali drugemu pooblaščenцу. Ime in natančen naslov pooblaščenca osebe je treba naznani.

Ako vpoklicani uslužbenec še ni bil deset let član zavoda, tedaj ima pravico do povračila svojih vplačil z obrestmi vred do dneva izstopa. Takim uslužbencem naj se svetuje, da puste svoja vplačila v zavodu, ker se jim vračuna ob zapetnem vstopu v železniško službo čas vojaškega službovanja, če doplačajo v fond za ta čas. Če pa želi

uslužbenec vseeno izplačilo svojih prispevkov, tedaj naj se postopa tako, kakor je določeno v prejšnjem odstavku.

Če so vpoklicani k vojaškemu službovanju diurnisti, pomožni poduradniki, pom. sluge ali delavci, ki služijo že dlje časa in vestno, in ki so vsled velike družine ali vsled drugih važnih vzrokov prišli v pomanjkanje, tedaj naj službeni načelniki prosijo takoj za podporo teh družin in naj kratko navedejo vzroke.

Glede izplačevanja veljajo prejšnje določbe.

Za vse prej navedene stvari ni treba vlagati uslužbencem prošelj, temveč se nakažejo izplačila na podlagi poročil službenih načelnikov.

One osebe, ki so upravičene prejemati podpore, imajo dolžnost, da morajo takoj obvestiti službene načelnike, če se vrne vpoklicanec ali umrje, ker drugače morajo povrniti prispevke. Službeni načelniki morajo to naznani brzojavno tukajšnjemu oddelku I.

Ravnatelj c. kr. državne železnice:

Kolisko m. p.

Izravnava za delavce na postajah in voznje.

Že naznanjena mezdna izravnava za dninarje službe na postajah in na voznji se izvede od 1. januarja 1914. Višje mezde se morajo izplačati torej za čas od 1. januarja 1914 dalje, če ni bil v posamejnih slučajih izrecno določen poznejši termin. Ob enem stopijo v veljavo tudi napredovalni termini.

Kolisko m. p.

Doklada za nočno službo za uslužbence, ki so ogibni kontrolorji.

C. kr. železniško ministrstvo razglašja, da dobe oni uslužbenci, ki so nastavljeni kot ogibni kontrolorji, po 1 K kot doklado za nočno službo.

Ravnatelj:

Bauhaus m. p.

Prejemki vpoklicanih železničarjev.

C. kr. železniško ministrstvo razglašja:

Odlok železniškega ministrstva od 24. julija 1914, št. 29.826, vsem organom, tičoč se postopanja z uslužbenci ob času aktivnega vojaškega službovanja v primeru mobilizacije, dopolnitve na vojno stanje ali izjemnega aktivnega službovanja v miru in ob

vpoklicanju uslužbencev k deželni brambi.

Železniško ministrstvo odreja izpremembo določb VI. odstavka službenega reda za uslužbence c. kr. avstrijskih državnih železnic in sicer:

A. Kako je ravnati z uslužbenci ob času aktivnega vojaškega službovanja v primeru mobilizacije, dopolnitve na vojno stanje ali izjemnega aktivnega službovanja v miru:

Uradniki, poduradniki, slugi in uradniški aspirantje, vpoklicani ob mobilizaciji k aktivnemu službovanju, ostanejo v službeni zvezi c. kr. avstrijskih državnih železnic in imajo pravico, dokler so v vojaškemu službovanju, do prejemkov, ki so združeni z njihovim službovanjem in ki se vračunajo pri upokojitvi, odnosno imajo pravico do adjutuma.

Oni, ki imajo lastno gospodarstvo z ženo ali otroci, dobivajo vso mezdo in vse stanovanjske prejemke, nasprotno pa nimajo pravice do preskrbninskih prejemkov določenih od vojaških oblastih.

Za vse ostale osebne doklade velja isto kakor za plače. Postranski prejemki se ustavijo z dnevom vpoklicanja.

Od teh ugodnosti so izvzeti le oni, ki še niso izpolnili postavno določenega enoletnega ali dlje trajajočega vojaškega prezenčnega službovanja.

Oni uslužbenci in uradniški aspirantje, ki so uvrščeni v status in ki spadajo k vojaškim gažistom, dobivajo v času aktivnega vojaškega službovanja ob mobilizaciji:

a) Pod vsemi okoliščinami tretjino onih prejemkov donosno adjutuma, ki se vračunajo pri upokojitvi ali provizaciji;

b) ako prejemki pri vojaškemu službovanju (brez postranskih pristojbin), ne da bi vračunali ono tretjino civilnih prejemkov navedeno pod a, ne

dosežejo popolno višino civilnih prejemkov, **tedaj dobe še vsoto za izravnavo te difference.** Ako so prejemki vojaškega službovanja enaki civilnim prejemkom ali višji, tedaj odpade izplačevanje civilnih prejemkov, razen že omenjene tretjine, dokler dobiva dotičnik vojaške prejemke;

c) oni uslužbenci, ki imajo lastno gospodarstvo z ženo ali otroci, dobivajo razen tega popolno stanovanjsko doklado ali pa prosto stanovanje, nasprotno pa nimajo pravice do preskrbninskih prejemkov, določenih od vojaških oblasti.

Dalje se tem uslužbencem odtrga od njihovih civilnih prejemkov ali od adjutuma kakor je navedeno pod b) le tedaj in le toliko, če presegajo civilni prejemki skupno z vojaškimi letno 2400 K.

Pri odmeri civilnih prejemkov po gori navedenih določbah ne prihajajo v poštev višji vojaški prejemki, doseženi ob času nepretrganega aktivnega vojaškega službovanja.

Vojaško službovanje nikakor ne pretrga trajnosti službene dobe, ki je merodajna pri odmeri pokojnine. **Čas vojaškega službovanja se vračuna v čas za udeležbo pri fondu.**

Prispevki k invalidnemu fondu in fondu za starostno oskrbo se odmerijo po višini popolnih prejemkov in se odtrgajo od skrčenih prejemkov.

Ako postane po demobilizaciji uslužbenec ali aspirant, ki se zopet prijavi k službovanju in ki je uvrščen v status, za železniško službo nesposoben na podlagi preiskave železniškega zdravnika, tedaj veljajo zanj vse določbe statuta invalidnega fonda in fonda za starostno oskrbo — če je bil član teh fondov — **kakor če bi bil postal za železniško službo nezmožen med službovanjem pri železnici.**

Če umrje tak uslužbenec med vojaškim službovanjem, tedaj veljajo določbe prejšnjega odstavka tudi za njegovo ženo in njegove otroke; v obeh primerih pa se ne vračunajo službena leta, ki so nastala za delanezmožnost vsled nezgode pri vojaškem službovanju.

Službeno razmerje pomožnih uslužbencev, razen uradniških aspirantov, neha z dnem odhoda k vojaškemu službovanju in se jim ustavi s tem dnem vsi prejemki; **pomožni nižji uradniki in pomožni sluge, ki so že prestali službeni izpit (§ 15. službenega reda) in diurnisti dobe poleg prejemkov za še neplačane dni tudi enomesečno plačo kot odpravnino.**

Glede zahtev na invalidni fond in fond za starostno preskrbo veljajo za vse pomožne uslužbence razen za uradniške aspirante, določbe odpovedi.

Če pa pomožni uslužbenec ob priliki odhoda k vojaškemu službovanju **ne dvigne svojih vplačil v fond,** tedaj se mu vračuna ob zopetnem vstopu v železniško službo proti naknadnemu doplačilu čas vojaškega službovanja, če vplača naenkrat ali v primernih obrokih prispevke, določene v statutih.

Te določbe veljajo tudi za one uslužbence, ki so vpoklicani ali pridržani za dopolnitev na vojno stanje ali kot rezervisti ali kot nadomestni rezervisti k izjemnemu aktivnemu službovanju v miru.

B. Kako je ravnati z uslužbenci, vpoklicanim na črno vojno.

Uradniki, poduradniki, sluge in uradniški aspirantje, ki so vpoklicani na črno vojno, **ostanejo v službeni zvezi c. kr. avstrijskih državnih železnic in dobivajo svojo plačo in stanovanjske prejemke odnosno adjutum dokler so v vojaškem službovanju.**

Za vse ostale osebne doklade velja isto kakor za plače. **Postranski prejemki se ustavijo z dnem vpoklicanja na črno vojno.**

S pomožnimi delavci, izvzemši uradniških aspirantov, je ravnati v slučaju njihovega vpoklicanja k črni vojni prav tako kakor ukazujejo določbe pod A.

Glede pravic na invalidni fond in fond za starostno oskrbo veljajo za vse uslužbence določbe pod A.

Foerster.

Vojna napoved preleti morja.

Spisal Luigi Barzini.

Vest o groznem konfliktu je preletela ob eni in isti uri morja vsega sveta.

Postaje brezžičnih brzojavov so zalučale strahotno poročilo druga drugi — preko oceanov, začel je Poldhu, Glace Bay je odgovoril; ko je vtihnil, je ponovil Novi Jork vest najoddaljenejšim postajam; Buenos Aires in rtič Town na drugi zemeljni polovici sta vztrepetala; Aden, Honk Gkong, Yokohama so sporočili antipodom usodepolne besede. Pet besed: »Nemčija je napovedala Rusiji vojno.«

Največ v dvajsetih minutah je obšla alarmantna vest vso zemeljsko oblo, od kontinenta do kontinenta se je razlegala in odmevala. V neizmerni samotni pomorske vožnje je zaslislalo vest sto in sto parnikov in groza jih je obšla. Nobeno obvestilo najhujšega viharja ni povzročilo, da bi se bile ladje tako podvzvale.

Na Atlantskem oceanu je ležala noč.

»Alfonz XIII.«, na katerem sem se bil vkrcal, je plul mirno, prihajajoč iz Mehike in na potu v Santander. Mesec je veselo razsvetljeval nebo, voda je bila vsenaokoli mirna in nihče ni bil voljan, da bi šel v kabino k počitku. Polglasni zvoki kitare in tožeči, bridki naprev kabanera se je čul, vzdihljaji španskih izseljencev, ki so se zopet vračali domov in ki so klicali domovino v svojih pesmih. Na mostu smo se izprehajali in pogledovali smo skozi majhno, razsvetljeno okno na telegrafista — »Marconi« so mi dejali na krovu — ki je imel pokrito glavo s telefonsko čelado in poslušal je zgovorno šuštenje aparata. »Časopis« je pravkar prihajal, to se pravi, kopica kratkih dnevnih poročil, ki jih pošilja suha zemlja vsako noč potnikom na morju, da jih razvedri. Počasí je pisal pod magičnim narekanjem.

Od časa do časa, če smo videli, da je v odmorih, ko aparat molči, brez dela, smo ga izpraševali: »Kaj je novega?« »Nič; angleško-ameriške slavnosti v Londonu, izkazovanje časti kanadskega podkralju, ker se je bil udeležil neke rešilne akcije. . . . Hipoma vstane »Marconi«, z izrazom strahu strmi na zadnje besede, ki jih je bil mehanično zapisal in počasi, zlog za zlogom, razbira besede.

»Kaj je? Kaj se je zgodilo?« ga vprašujemo prestrašeni vsled njegovega strahu.

»Evropska vojna«, odgovori in prebere onih pet besed, ki naznanjajo konflikt med Nemčijo in Rusijo in ki obenem kažejo na preobrate evropskih držav.

Nato nam migne naj molčimo in zopet sede, da iznova posluša, pripravljen, da piše dalje in vrteč nepotrpežljiv svinčnik semintja. Ali nič več ni bilo. Svetovni deli si niso imeli ničesar več povedati.

In to nepričakovano globoko molčanje, ta nenadni beg vseh drugih interesov za napovedilo velike vojne, to je napravilo na nas vtisk neizmerne strahote na svetu, kakor da bi bilo pretrgano vse življenje narodov. Svet ni govoril več; le prisluškal je . . .

Oh svitanju dneva se je pokazal daleč na obzorju profil prekomorskega parnika. Drvel je izven vsake poti in obrnil se proti jugu. Bežal je. Bežal je pred Francosko in Angleško, kjer bi bil moral pristati, bežal je pred oboroženo Evropo, morda je krenil h Balearskim otokom s svojim tovorom blaga in ljudi, da poišče tam nevtralno zavetišče. Na morju je pričela strahota.

Brzojav je prinašal le še povelja za beg, poročila ladjam, kratka povelja, v nemškem, francoskem in angleškem jeziku: »Hitite z vso silo v najbližje nevtralno pristanišče!« Na tučate sporočil je prihajalo, iščoča parnike, kakor kliče pastir po izgubljeni ovci. Ladje, ki bi bile morale odpluti, so dobile nalog, da ne smejo zapustiti pristanišč. Najživahnejše proge paroplovbe so zamrle, pomorska trgovina je prenehala, promet preko oceana je bil presekán v hipu.

V tem strahu se je zrcalil splošni konflikt. Vsako uro bi lahko planila ta ali ona bojna ladja na plan. Mnogo jih je bilo že na lovu, pripravljene na povelje: »Zajeti!« Brezžični brzojav omogoča, da se prične akcija in obenem se pričakuje povelje za konec. V kratkih urah povzroča vojna, komaj napovedana, strahoten nasprotni šunek do

najoddaljenejših obali in do najoddaljenejših luk. Sovražnosti ob eni evropski meji osamljujejo narode na drugi strani sveta. Zamah meča, ki je prerezal vez med dvema državama, je prerezal tisoč vezi med vsemi drugimi.

Vojna dobi takoi lice svetovne vojne. Kakor sanje je ta istočasnost strahu, dogodkov in uničenja, sanje povzročene od elektricitete. Bliskovita pot besed čez zemeljsko površje je zapredla vse narode v mrežo skupnih interesov: Če se pretrga ena petlja, pa se razpara mreža na vseh krajih.

Proti poldnevu plujeta dve križarki daleč od nas, deset ali dvanajst milj proč. »Alfonz XIII.« razobesi v največji naglici velik španski prapor, ki ga je imel še iz dni slovesnosti, in javi svoje ime. Odgovarja, preden je vprašan. Tudi on se boji. Te mirne meščanske ladje so v razpoloženju množice, med katero se razširja vest, da so ušli levi iz me-nažerije.

Ušli levi ali levi, ki mislijo šele ulti — vsepovsodi so: Veliki narodi imajo štacionerje, križarke, ki patrolirajo, eskadre, ki preiskujejo vse vode; to so čuvarji po kolonijah, policaji trgovskega prometa — in glej, en sam sunek, in policaji v kitajskem morju kakor v Karajbiskem napadajo trgovino sovražnikovo. Oceani so razljudeni. Tukaj ni več prostora kakor le za one ladje, ki čutijo svoja ledja, ki so nabodena s topovi in ki imajo oklope — in pa za nevtralne ladje, ki pa jih je tako malo.

Dopisi.

Vitezi klaverne postave. (Dopis s Pragerskega). Tudi naši nemški nacionalci so čutili potrebo, da prispevajo po svojih močeh k ohranitvi domovine. Nikdar nismo bili mnenja, da so te moči bog ve koliko vredne, zdaj smo za vse večne čase prepričani, da imamo opraviti z ljudmi, katerim je najsvetejše orožje — denunciacija. V soboto 22. avgusta je prišel namreč na Pragersko sodrug Kopač. Komaj so ga zagledali naši širokoustni junaki à la Zelan (izgovori Selan), že so sedli skupaj in skovali velikanski strateški načrt, kako očistiti domovino za vselej enega socialnega demokrata. Ovadili so ga hitro službujočemu častniku na kolo-dvoru in sred »noči«, o polnoči je prišla vojaška straža na stanovanje, kjer je stanoval sodrug Kopač. Ta je moral vstati iz postelje in vklenjenega so odgnali v zapor, drugi dan ga je peljal orožnik v Maribor. Dotlej je šlo za junake vse dobro. V Mariboru pa je zapihal drugi veter. Debelo so gledali gospodje na okr. glavarstvu, ko je pripeljal orožnik »hudodelca« Kopača. Prav nič se niso obotavljali in kar najhitreje dali sodrugu Kopaču svobodo in se lepo opravičili. Gospodje voditelji so videli v duhu že vislice, na katerih binglja Kopač, ki jim je že tolikokrat zmešal štrno pri njihovem delu za železnice. Kakšno razočaranje pa se je polastilo v nedeljo teh junakov, ko se je pripeljal Kopač še cel in brez spremstva na Pragersko. Načrt je bil torej od muh in priporočamo gospodom, zlasti Zelanu (Selanu), ki je najbolj izkušen od vseh, saj je deloval že za krščansko socialno »Prometno zvezo«, za rajni Reichsbund in kalkulirati mora tudi znati, saj baranta s cementom, naj izdelajo boljši načrt za uničenje Kopača.

Človekoljubni železniški zdravnik. Iz Celja nam poročajo: Pred kratkim je ob petih zjutraj pripeljal na našo postajo cirkus Kludsky. Pri razkladanju so uporabljali tudi zato izučene slone. Seveda se je nabralo vse polno radovednežev in nekateri so dražili slone. Eden od razdraženih slonov je prišel z rilcem cirkuškega delavca in ga vrget z vso močjo na tla. Delavec je obležal nezavesten in odnesli so ga v neko sobo na kolo-dvoru. Obenem so poslali po železniškega zdravnika dr. Premšaka. Ta je prišel, a za ponesrečenca se še zmenil ni in je šel raje prodajat zijala med radovedneže. Nato je odšel, ne da bi bil pogledal ranjenca. Priiti je moral dr. Ribl, da je pomagal ponesrečencu. Vse graje je vredno postopanje dr. Premšaka. Če ta gospod ne mara zdraviti delavcev, če jih zaničuje zato, ker so delavci, tedaj naj gre, pa se nihče ne bo jokal za

Železničarji!

Zahtevajte v vseh gostilnah, kavarnah in brivnicah strankin list: „Železnica“.

njim. Že ob nastopu so se branili železničari Premšaka za svojega zdravnika in izkušnja kaže, da so imeli prav. Ali ni nikogar med ono višjo gospodo, da nauči Premšaka izpolnjevanje dolžnosti? Najbrže ostane naš apel brezuspešen, ker vrana vrani ne izkljuje oči.

Načelnik v Metliki (na novo otvorjeni belokranjski železnici) bi bil morda zelo priljubljen mož, če bi uradoval na kakih hribih za kaplana, kakor je bil prej namenjen, ne pa za načelnika na železniški postaji. Njegovo postopanje napram podrejenemu osebju je zelo arogantno.

Pri zadnjem izplačevanju je začel delavce izpraševati o predpisih in ker mu delavci niso mogli povoljno odgovarjati, je mož rentočil nad njimi, da jih kaznuje z globo. Pri tem pa je pozabil, da delavci, ki garajo od ranega jutra do pozne noči, nimajo mnogo časa za študiranje predpisov. Vrhutega pa prejema že tako nizko plačo, da ne trpi nikakega odtrganja ob sedanji draginji. Delavci bi pač pričakovali vse kaj drugega nego šikane, kadar pridejo po svoj trdo zaslužen denar.

Gospodu načelniku pa svetujemo, da izpremeni svoje postopanje napram delavcem na boljše, kar bo gotovo v korist službe.

Belokranjska železnica je bila zgrajena na tak način, da je joj. Zlasti od Semiča do Buburice poskakuje vlak, kakor bi hotel polko plesati. Od strani bi to še morda bilo prav zabavno videti, toda za tiste, ki so se tej železnici zaupali za prevoz, ni kaj takega prav nič prijetno. Za vsakega, ki zaupa svojega rojstva kosti vlaku te proge, je najbolje, če v Semiču izstopi ter gre peš dalje, ali pa da se zavaruje poprej za življenje. Pri gradbi proge se je nekaj stotin delavcev polomilo, stavbeni sekcijski ravnatelj pa je o priliki otvoritve dobil križec. Upamo, da ta železnica ne postane predmet za šaljive časopise.

Nekaj za prožne strežaje in spremljevalce železniških prožnih vozičkov. Dospel nam je sledeči »Aviso«: »Prosimo, obvestite vse železniško nadzorovalno osebe ter vse spremljevalce prožnih vozičkov, da ne obstoji dolžnost železniških strežajev za telefonično redno obveščanje sosednjih postaj o vožnji prožnega vozička (Draisine). Pač pa mora železniški strežaj odgovoriti na tozadevno vprašanje sosednje postaje. (Gl. člen 162, točka 6., odstavek 2 in točka 10. prometnih predpisov.)«

Domače vesti.

Htjeli bi ustanoviti žute organizacije v Dalmaciji.

Split, 20. srpnja.

Od više vremena trude se na sve načine Tršćanski šoveni, po svima jugoslovenskima pokrajina u naši monarhiji, da usnuju nove, tkz. »Narodne radničke-organizacije«, bolje rečeno žute organizacije u kojima se imadu radnici gojiti to jest, za glupliviati da budu podesniji za izrabljivanje, od strane kapitalističke klase. Sa tima žutima krumirskima organizacijama ne mogu uspjeti po ostalima pokrajinama, zato se sada bacaju svima silama u Dalmaciju, misleći: ovdje ćemo ipak naći terena! A kat tamo... kušali su nekoliko puta savzati zastanak u Splitu, pa sam djavo bi ga znao, kmola na vse strani, jer im se uvijek ti satanci izjaloviše.

Sada vide, da su zagrizli torđu kost, i da od te kosti ne bi kapitalistički trbusi u buduće na puniti se dali, kušadu gospoda sa drugim sistemom naime: loviti radnike od struke do struke za te gore navedene krumirske organizacije.

I u železničarski struki počeli su sa tim lovom, pa i ovdje imadu smolu, jer dalmatinski železničari su uvjereni, da ovi kapitalistički agenti, tkz. akademičari, koji bi kot te prilike ne samo što zaslužiti htjeli, već i za buduće svoje gešefte reklamu učiniti žele.

Eto, takovu reklamu hoćeo si je činiti gospodin dopisnik iz Dalmacije u »Jugoslovenskem Železničaru« izlazeći u Trstu; već dva puta bahao se, da je u Dalmaciji počela hvatati korenje »Zveza Jug. Železničara«. Hajde de, neka bude ali mi železničari ovdje u Dalmaciji ništa ne znamo o toj žutoj organizaciji. Da, mi znamo jedno, a to

je: da v Dalmaciji lijepo napreduju strukovne organizacije internacionalne centralizirane u Beču; (osobito železničari) to je najjasniji dokaz, da su železničari u Dalmaciji svatili veliku važnost svoje strukovne organizacije pod vodstvom internacionalne solidarnosti. Danobice raste broj naših članova, u svima podružnicama, a gdje ih neima usnivađu se nove. Da, gospoda pišedu u svojem listu, da će doći »Zvezin« tajnik u Dalmaciju za usnovati te žute krumirske organizacije, mi se tome ništa ne protivimo, samo kada dodje neka bude javna skupština železničarov, pa da se gospodin guda... pardon, tajnik M. osvjedoči o tom korjemu koji hvata za te izdajničke organizacije. Samu neka gospodin tajnik ne učini onako, kao je to učinio posledni puta neki akademičar, koji je obdržavao veliku skupštinu sa železničarima prisutnih 5 slovom pet, i to kod dvije flaše vina u krčimi, pa kada su došla trojica naših radoznanih drugova, nisu ih htjeli pustiti da prisustuju toj velevažnoj skupštini.

Za te Tršćanske propalice zanima se i naša Splicka »Sloboda« glavna glasilo Dalmatinskih liberala. »Sloboda« bi bilje učinila, ako bi plakala za prodani liberalizam crnima pravašima, koji liberalizam su njezini gospodari prodali, nego da se miješa u stvari o kojih ni pojma neima.

Gospoda neka samo kušadu osnivati te krumirske organizacije, ali mi smo osvjedočeni da dožive fiasko.

Inozemstvo.

AMERIKA.

— **Pred kratkim** se je vršila u Chicagu konferenca zastopnikov 35.000 štrajkajočih železniških delavcev Illinois Central železnice in Harrimanovih železnic. Delavci štrajkajo že nad dve leti. Na konferenci je bil navzoč tudi pravni zastopnik štrajkajočih delavcev advokat F. Comerford. Namen te konference je bil pripraviti materijal za Zvezno industrijalno komisijo, da se dokaže, da so štrajk povzročile železniške družbe.

Delavci niso zahtevali zvišanja mezde ali znižanja delavnika, marveč so tirjali le priznanje unije.

Pravico do organizacije so pa železniške družbe zanikale, zato je sledila stavka. Advokat Comerford bo v imenu strokovne organizacije predložil Zvezni industrijalni komisiji dokaze in zahteval, da se uvede stroga preiskava, da tako pride na dan, kako te družbe ravnajo s svojimi delavci. Zahteval bo tudi, da železnice pridejo pod zvezno nadzorstvo.

— **Ogromna železniška stavka?** Med strojevodji, kurjači in železniškimi družbami, katerih železniške proge se stekajo v Chicago, je zelo napeto razmerje. Železniške družbe nočejo priznati, da bi se strojevodje in kurjače plačevalo od ure, za nadčas pa čas in pol. Do sedaj je veljalo pri tovrnem vlaku deset ur ali sto prevoženih milj za normalni delavnik, pri osebnem vlaku pa pet ur dela ali 100 prevoženih milj. Po tem sistemu so bili strojevodje in kurjači oškodovani, za to zahtevajo, da se ga odpravi.

Organizacija strojevodij in kurjačev na teh železnicah šteje 55.000 članov. Pri splošnem glasovanju je glasovalo 90 odstotkov, da se proglasi štrajk, ako družbe nočejo priznati zahtev.

Dne 14. julija so se sešli na skupni konferenci zastopniki strojevodij in kurjačev in železniški ravnatelji. Železniškim družbam je zahteva kurjačev in strojevodij zelo neljuba, ker bo pomnožila njih izdatke na leto za 33.000.000 dolarjev. To pa tudi dokazuje, kako koristonosen je bil stari sistem za železniške družbe.

— **Nov poštni zakon proti železniškim uslužbencem.** Nov poštni zakon je tako izdelan, da lahko zvezno vojaštvo razbije vsak železniški štrajk.

Ta zakon daje gl. poštar pravico, da gl. poštar določi, s katerimi vlaki in na kakšen način naj se prevaža pošta.

Na prvi pogled izgleda ta zakon zelo nedolžen. Ali gl. poštar ima pravico, da določi, s katerim vlakom in na kakšen način naj se prevaža pošta. Z drugimi besedami lahko rečemo, da sme gl. poštar odrediti, da se pošta prevaža z navadno ulično

železnico. V času železniškega ali uličnoželezniškega štrajka lahko gl. poštar odredi, da se na vsak vlak ali pa voz ulične železnice naloži par poštnih vreč. In če bi štrajkajoči uslužbenci v tem slučaju ovirali promet, lahko odpošljejo zvezno vojaštvo za vzdržavanje prometa. »Glasilo«.

Obvestila centrale.

S seje upravnega odbora z dne 20. julija 1914.
1. Podpore: a) Fond za podpore zaostalom, 32 slučajev, dovoljenih 3650 K; b) društvo, 113 prošenj, za 91 slučajev dovoljenih 1990 K, 20 zavrnenih, 2 odložena; razentega dovoljenih 40 K trem odpuščenim delavcem. 2. Pravovarstvo se dovoli v 75 slučajih, 1 zavrnen, 2 odložena. — Obravnava različnih sporočil in rešitev dopisov.

Iz organizacije.

**Funkcionarjem in zaupnikom krajevnih skupin!
V zadevi koledarjev.**

Vkljub ponovnim opominom in dolžnosti končnega obračunavanja prejetih koledarjev takoj po prodaji, spodaj navedene osebe še niso storile svoje dolžnosti in se jih mora vsled sklepa delegacijskega zbora obelodaniti.

Ker je s koledarjem v zvezi tudi zavarovanje zoper nezgode na 200 K, lahko kupovalci koledarja izgube svoje pravice, če se ne odračuna denarja. Tu izrecno povdarjamo, da se izplača zavarovalnino samo tedaj, če je denar za prejete koledarje dospel v centralno upravo.

Zaupnike prosimo, da sodelujejo pri iztirjanju zaostalih zneskov za koledarje.

Koledarjev do danes še niso plačali sledeči razprodajalci:

Iz leta 1911: Gustav Zebrack v Oderbergu K 50; Jernej Rataj na Pragerskem K 63; Ivan Amalietti na Pragerskem K 21'60; Franc Marich v Tridentu K 18.

Iz leta 1912: Anton Buryan v Rzeszovu K 90; Mihael Kurek v Jaroslavu K 45; Václav Hysela v Budjejevicah K 120; Karol Suppanz v Trstu K 36; Karol Pomianek v Schönbrunnu K 9'60; Nikolaj Iževski v Ostrovi K 9; Ivan Wozniak v Ostrovi K 18.

Iz leta 1913: Josip Zdunek v Suchi K 40; Pollkarp Miniov v Chyrovu K 40; Mihael Hnatyrszín v Bolechovu K 20.

Iz leta 1914: Josip Lasovy v Haliczu K 20.

V zadevi novih sprejemov.

Glasom sklepa zadnjega delegacijskega zbora se sme od 1. julija 1914 naprej sprejemati novo pristopivše člane samo tako, da pristopijo obenem tudi k posmrtno odpravninskemu skladu. Od sedaj naprej je torej potrebno, da se v sprejemnicah (Aufnahmscheine) navede natančne rojstne podatke in poklic (posel). Vsled napačnih ali netočnih podatkov bi pri zahtevanju pravic utegnili nastati neljubi zapletljaji.

Frankiranje pisem.

Ker se množijo slučajji, da moramo plačevati kazensko poštnino za pisma, ki niso zadostno frankirana in znaša svota za kazensko poštnino okoli 1000 do 1200 kron na leto, prosimo nujno vse funkcionarje in člane, da prilepijo na pisma znamke v primernem znesku. Da se bodo vedeli člani in funkcionarji ravnati, navajamo, da vaga pola navadnega papirja za pisma (4 strani z ovitkom vred) približno 20 gramov. Za tako pismo zadostuje znamka za 10 vinarjev. Vsa nadaljna priloga že presega težo 20 gramov. Vsled tega je na taka pisma prilepiti znamko za 20 vinarjev.

Opozarjamo torej sodruge, naj se po tem ravnajo, da ne bo treba ogromne svote brez vsake potrebe dajati fiskusu, namesto da se jih vporabi v korist agitacije.

Če se ne bo po tem ravnalo, bomo primorani odklanjati vsak dopis, na katerega je naložena globa. Globa znaša vselej podvojen znesek poštnine. Najbolje je, če se da zvagati vsako pismo,

v katerem je več nego ena pola papirja, predno se ga odda. Vsi natančnejši podatki o frankiranju poštinih pošiljatev so v »Zepnem koledarju«. Kdor torej ne mara, da se njegova zadeva radi nezadostnega frankiranja zavleče, ali pa celo izgubi, naj vpoštevata našo željo.

Slike železničarskega doma.

Uprava organizacije namerava napraviti slike železničarskega doma v velikosti 55 x 45 cm. Fotografije so zelo lepe in so kras vsakega društvenega lokala. Skupine, ki želijo lepo sliko kot trajen spomin, naj se čimprej nanjo naroče. Če bi dospelo večje število naročil, bi prišel izvod na 7 kron s poštnino in zavojem vred. Znesek se mora vnaprej poslati centrali.

Nakup knjig.

Ob tej priliki naznanjamo, da je centrala kupila veliko število izvodov knjige Adolfa Brauna: »Die Gewerkschaft, ihre Entwicklung und Kämpfe« ter oddaje izvod po K 4.40 poštne prosto. Knjiga naj bi ne manjkala v nobeni knjižnici. Znesek naj se pošlje naprej na upravništvo »Eisenbahnerja, Dunaj V./I., Bräuhausgasse 84.

Podpore zaostalim svojcem članov.

Od 7. junija do 28. julija 1914 so bile izplačane naslednje podpore ob smrti:

110. Schneider Adela, Wickwitz	100 K
111. Reichert Julija, Stadlau	100 »
112. Völkl Vaclau, Linc	200 »
113. Chizzolini Ivan, Rovereto	100 »
114. Krüger Jožefa, Floridsdorf I.	100 »
115. Reim Terezija, Komotau	100 »
116. Zuber Marija, Komotau	100 »
117. Marx Magdalena, Münchendorf	100 »
118. Kreuz Simon, Rudolfovo	200 »
119. Ebner Marija, Beljak I.	100 »
120. Kornfeld Ivan, Dunajsko Novo mesto	50 »
121. Putzer Štefanija, Franzensfeste	100 »
122. Hinterberger Ana, Penzing	100 »
123. Pohl Maks, Moravska Ostrava I.	200 »
124. Mayerhofer Franč., Braunau ob Inu	100 »
125. Butschek Moric, Nusle	100 »
126. Siegl Marija, Bludenc	100 »
127. Rehoř Franc, Iglava	100 »
128. Pimmer Ivan, Ried	100 »
129. Novara Ana, St. Pölten	100 »
130. Karas Jožef, Praga	100 »
131. Zeidle Ana, Stanislau	50 »
132. Träxler Hedvika, Mor. Ostr. I.	100 »
133. Rathensteiner, Ptuj	200 »
134. Suchanek Ter., Leopoldstad (sev. žel.)	100 »
135. Radomski Boleslav, Suha	200 »
136. Hussak Peter, Lvov	100 »
137. Erhard Karl, Rudolfshaim	100 »
138. Lausch Marija, Tičin	100 »
139. Satke Pavla, Jägerndorf	100 »
140. Cábál Barba, Simering	100 »
141. Ficker Jožef, Kaden	150 »
142. Nagl Ernst, Inzersdorf	200 »
143. Bayer-Karl, Alsergrund	200 »
144. Polak Katarina, Döbling	100 »
145. Pankratz Marija, Kreibitz-Teichstadt	100 »
146. Kroneisl Ivan, Budjejevice	200 »
147. Kardoš Karolina, Klatava	50 »
148. Somiler Ivan, Ljubljana I.	200 »
149. Kodrán Helena, Ljubljana I.	50 »
150. Kozlovský M., Halicz	200 »
152. Mezera Franc, Dunaj II.	200 »
153. Obermayer Karl, Linc	200 »
154. Fučík Anton, Dunaj XI.	100 »

Skupaj 5450 K

Umrlo je 22 članov in 22 žen, skupaj 44.

Da se ne zavleče izplačilo podpor zaostalim družinskim članom in da se olajša dobava potrdu smrti in skupnega gospodarstva, zato prosimo vse člane, da pošljejo pri vsakem primeru smrti na centralo obrazec po naslednjem vzorcu, člansko knjižico in legitimacijo za podporo ostalim. Obrazec naj podpišeta zdravnik, ki je zdravil rajnega in hišni gospodar.

Obrazec je sledeči:

Prošnja za izplačitev podpore zaostalim za naslednji smrtni slučaj:

Ime umrlega (umrle)
 Starost
 Vzrok smrti
 Dan smrti
 Vse to potrjuje zdravnik:
 Da sta živela res v skupnem gospodarstvu potrjuje hišni gospodar:
 Podporo je poslati na sledeči naslov:

Podpis prosilca:

Kraj:
 Datum:

Podpis načelnika:

Pečat krajevneskupine:

Poročila o shodih.

Nabrežina. Dne 9. julija t. l. se je vršil tu železničarski shod z dnevnim redom: »Kako morejo delavci priti do cenejših stanovanj«.

Shod je otvoril in mu predsedoval sodr. Jan, ki je podal besedo sodr. Scheibeinu iz Inomosta. Le-ta je v nemškem jeziku povdarjal potrebo združitve delavstva v svrhu dosege cenejših stanovanj.

Izvajanje poročevalca je nato v slovenskem jeziku raztolmačil sodr. Kopač.

Sklenilo se je, da se na prvem shodu izvoli odbor, ki bo izvršil vse potrebno, da se čimprej spravi stvar v tir.

Predno je predsednik zaključil zborovanje, je izrazil obžalovanje, da se delavstvo v Nabrežini tako malo zanima za tako važno vprašanje kakor je stanovanjsko. Izgleda skoraj kakor da bi res imeli vsega dovolj.

St. Peter na Kr. Dne 19. julija t. l. se je vršil redni občni zbor tukajšnje krajevne skupine železničarjev.

V novi odbor so izvoljeni sledeči sodrugi: Jakob Toličič, predsednik; France Čerček, podpredsednik; Leopold Deviak I. zapisnikar; Josip Tomšič, II. zapisnikar; Anton Brun, I. blagajnik; Matija Svečnik, II. blagajnik; France Križanec knjižničar; Karol Rabenseifner, Henrik Kropivnicki, revizorja; Jakob Česnik, Ivan Renčelj, odbornika; Ernest Gavžar blagajnik za proggo proti Pasojni; Penko, Doles, blagajnik za proggo proti Divači; Bogataj blagajnik za proggo proti Reki.

Po izvolitvi odbora je sodr. Skobl poročal o koristi in potrebi organizacije, sodr. Bahun pa o poslovanju delavskega odbora.

Gospodarski pregled.

Avtomatično pripenjanje železniških vozov. Socialno higijenični problem prve vrste je vprašanje avtomatičnega pripenjanja v železniškem obratu. Število človeških žrtev, ki jih zahteva notranji železniški obrat, zlasti ranžiranje, je mnogo večje kakor število žrtev pri velikih železniških nezgodah, čeprav ljudje opažajo le te. Poznavalci razmer zahtevajo pa že od nekđaj avtomatično pripenjanje. V knjigi o higijeni zahteva dr. Weyl že l. 1896. ta način pripenjanja. Enako stališče je bila zavzela tudi mednarodna zveza za zakonito delavsko varstvo na svojem zborovanju leta 1908. v Lozani. Ta sklep je bil podpisan tudi takratni francoski železniški minister Millerand, ki je predsedoval francoski sekciji. Leta 1900 je priporočal tehnični odsek družbe nemških železniških uprav prav nujno uvedbo avtomatičnega pripenjanja in dokazal, da so tehnične in gospodarske ovire premagljive. V Zedinjenih državah so izsilili avtomatično pripenjanje z zakonom, prav tako tudi v Argentini. V Braziliji pa pripravljajo pravkar enak zakon. Vprašanje nastane sedaj, kako daleč da smo v praktični rešitvi tega vprašanja. Odgov.: Prav tam, kjer smo že dolgo, dolgo časa. Okolo 1000 konstrukcij je res naznanjenih, ampak prav malo od teh je izkazalo

tudi praktično vrednost. Zakaj če zvežejo le nekaj tovornih voz z avtomatičnimi pripenjači, ni to še prava preizkušnja za obrat. Treba je za praktično preizkušnost nekaj tisoč voz opremiti z avtomatičnimi pripenjači in jih opazovati. — Ameriške konstrukcije, ki so sicer same na sebi izvrstne, niso porabne za evropske razmere, ker so pretežke. V Evropi preizkušajo temeljito le 2 konstrukciji avtomatičnega pripenjanja: Eno je iznašel inženir francoskih državnih železnic Boirault, drugo je uvedlo železniško ravnateljstvo v Saarbrücknu na Nemškem. Obe konstrukciji, čeprav sta bili iznajdeni popolnoma neodvisno druga od druge, soglašati v vodilnih načelih. Obe imata tudi to bistveno lastnost, da sta zelo enostavni in da nista preveč občutljivi za sunke, ki so pri železniškem obratu neizogibni. Največja prednost obeh sistemov je, da ni treba 15 let za prehod od sedanjega pripenjanja k avtomatičnemu, ker se lahko trdno vdela ali pa le začasno in se jih lahko rabi izmenoma s sedanjim načinom. Če niso v rabi avtomatični pripenjači, tedaj vise nizdol. Na ta način bi lahko v najkrajšem času opremiti vse vozove z avtomatičnimi pripenjači in le novim vozovom bi vdela trajno pripenjače. Poizkusi so bili prav uspešni in zato je res čudno, da odlašajo železnice tako dolgo z uvedbo.

Delavski svet in delavska knjižica. 25. maja je imel delavski svet po daljšem odmoru plenarno sejo, na kateri je razpravljala tudi o delavski knjižici. V nobeni moderni državi nimajo več delavskih knjižic, le še v Avstriji obstoji ta, za delavce naravnost sramotna naprava, kljub temu, da se je že nešteto korporacij bavilo z vprašanjem, ali naj se odpravi ali ne. No, avstrijski delodajalci niso kar nič navdušeni za odpravo in jo poizkušajo preprečiti. Delavski svet je razpravljala 25. maja o poročevalčevem predlogu, naj se nadomesti knjižica z legitimacijo. Legitimacija naj bi bila nekak izkaz o identiteti in bi imela rubrike za vpis imena, posla in stanovanja podjetnikovega, dalje prostor za vpis, kdaj da je nastopil delavec službo, kdaj je izstopil, kaj je delal. Vpis v legitimacijo naj bi bil za mladostne pomožne delavce vbvezen, za polnoletne pomožne delavce neobvezen. V bodoče naj bi tudi odpadla za polnoletne delavce določba, da morajo shraniti delavsko knjižico pri podjetniku. Nekaj novega bi bilo po poročevalčevem načrtu tudi to, da ne bi več vpisaval podjetnik v legitimacijo, temveč občinski uradi. Ta načrt je dobil sedaj v presojo obrtni odsek delavskega sveta. Kadar konča odsek delo, se bo bavil svet iznova s tem vprašanjem. Kako hitro da dela svet, je dokaz dejstvo, da se je že pred 14 leti bavil z vprašanjem odprave knjižic, a ni prišel do nikakšnega rezultata. Največji nasprotniki za odpravo delavske knjižice so mali obrtniki. Male obrtnike zastop v sovetu znani krščanski socialc Wohlmeier, ki predlaga na vsaki seji soveta, na kateri naj bi se obravnavalo vprašanje o delavskih knjižicah, prehod na dnevni red. Wohlmeier je stavbinski podjetnik, pa se boji, če sprejme delavce brez knjižice, da mu odnese kako hišo čez noč. Da se izogne tej nevarnosti, more imeti za garancijo delavsko knjižico v svoji pisalni mizi.

Človekoljubni kapitalisti.

Industrijski svet je imel pred nekaj tedni na Dunaju sejo, na kateri so zastopniki veleindustrije razgalili do kosti svojo človekoljubnost nasproti najbednejšim od bednih, nasproti proletarskim otrokom. Dr. pl. Skene je poročal o predlogu rudarskega svetnika Gutmanna, ki zahteva, naj se pridruži Avstrija mednarodni pogodbi o prepovedi nočnega dela za mladostne delavce in o desetur-nem delovniku za ženske in mladostne le pod pogojem, če se pridružijo tej pogodbi tudi Rusija, Srbija, Bolgarija in Rumunija. Gospodu so torej posnemanja vreden zgled v socialnem oziru najbolj zaostale dežele, ne pa Angleška, Francoska in Nemčija! Zahtevo je utemeljeval gospod Skene s potrebami sladkorne industrije, ki bi jo upropastila prepoved dela za otroke izpod 16. leta. Gospod Skene je pa tudi velik prijatelj delavstva in dejal je, da delavske družine nikakor ne morejo pogrešati zaslužka otrok. Da bi zvišali mezde odraslim delavcem, to seveda ne pride tem človekoljubom na misel. Zanimivo bi bilo izvedeti, če tudi otroci s 14. in 15. leti onih krogov, katerim pripada gospod

pl. Skene, delajo ponoči. Taka »zahteva« ponočnega dela je seveda le za proletarske otroke. Drug človekoljub, ki je na tej seji tudi toplo priporočal betlehemske umor, je gospod Reich. Zahteval je kratkomalo, da naj ne velja prepoved nočnega dela otrok za steklarsko obrt. Gospod Reich noče spravljati v nevarnost zdravja proletarskih otrok. Ampak to velja samo za one industrije, od katerih nima on nikakšnega dobička. Pri steklarski industriji pa se steka zanj zlata reka profita, zato ne more pogrešati otrok pri nočnem delu. Končno se je oglašil še gospod Brosche in predlagal, naj se poizve pri vseh industrijah, katera da soglaša s prepovedjo nočnega dela za otroke in z deseturnim delovnikom za žene in otroke. No, to bo lepa zbirka človekoljubnih želja.

Sekcijski šef Mataja je obrazložil tem Herodezem, da imamo v Avstriji v avtonomni zakonodaji že od leta 1885. prepoved nočnega dela za otroke izpod 16. leta in da je v Avstriji že močno uveden deseturni delovnik in je enajsturni delovnik le še izjema. Industrija bi ne bila prav nič oškodovana, če se pridruži Avstrija zahtevam bernske konvencije po prepovedi nočnega dela za otroke in upejljavi deseturnega delovnika.

Ali vse to ni genilo gospodarstva industrijalcev in zlasti so se razburjali nad tem, da prepoveduje bernska konvencija čezurno delo za otroke, zakaj deset ur dela na dan je vse premalo za 14- do 15-letne dečke in deklice! Gospodje Regehard, Schlimp, Löw-Beer, Vetter, Penzig in Wathelt so zahtevali, da naj bo dovoljeno pridržati otroke izpod 16. leta vsak dan eno uro pri čezurnem delu. In to so čedni gospodje v industrijskem svetu tudi sklenili!

Avstrijskih industrijalcev ni sram pred vsem svetom, da se tako očitno izkazujejo za najsirovejše izkoriščevalce. Ni jih sram, da imajo na čelu pečat morilcev mladoletnih, ni jih sram priznavati, na kakšen ostuden način polnijo svoje blagajne. Delavstvo pa naj spozna iz te razprave, da mora, mora nastopiti proti tem kapitalističnim pijavkam z najbrezobzirnejšim bojem. Delavstvo naj se nikar ne zanaša na dobro srce kapitalistov, ampak le na moč svojih strokovnih organizacij!

Raznoterosti.

Kako se je izpremenilo življenje! Pred kratkimi tedni še je potekalo življenje v vsakdanjem uglajenem tiru in danes divja v vojni požar čez tri dele sveta. Dogodki prehitevajo drug drugega. Kar nas je zamoglo v normalnih časih razburjati, zveseliti ali vžalostiti, to vpliva sedaj tako na nas kakor bi sploh ne čutili teh stvari. Kakšen dogodek je bil n. pr. v rodbini, če je odpotoval ali prišel ta ali oni? Danes prihaja na tisoče ljudi od vseh vetrov — pa zdi se nam, da mora tako biti. Če nam je kdo umrl, tedaj smo mesece in mesece razpravljali o tem dogodku in mesece je bilo treba, da smo se potolažili. Ali danes? ves svet preleti vest o grozni smrti Jaurèsovi, o smrti najslavnijšega francoskega socialista, najsijajnejšega govornika in vso internacionalo preleti globoka žalost — ali vendar je jutri prvo vprašanje: »Kako se je odločila Anglija, kako Francoska?« Papež umrje, dogodek, ki bi bil dal katoliškemu svetu tedne in tedne dovelj gradiva, ki bi bil izzval v mirnih časih polemike in debate — in vendar vprašuje vse: »Kaj stori Japonska?« V izrednem času živimo, v enem dnevu doživimo silno veliko. Kar se je vleklo prej desetletja, da je postalo živo, to se dogaja sedaj v eni uri, vsak dan je eno človeško življenje... Že nam izginjajo pojmi o prostoru in času. Živimo v izrednem času, vsak dan je važen list v svetovni zgodovini. Mi vsi smo poznali vojno le iz šolskih čitank, vsem nam je bila kot nekaj neresničnega, bajnega. Ali sedaj smo sredi nje, vse nas je presepetila. A naj nam pirneso prihodnji dnevi karkoli, ostati hočemo socialisti tako slej kakor prej.

Kako bo letos? Vsako leto porabijo v Avstriji 10 milijonov meterskih stotov krompirja za izdelavanje žganja. Ko bo prihajala letos zima, bo prihajala z njo tudi druga strahota — lakota. Ali bo naša država storila svojo dolžnost in prepovedala pokvariti toliko krompirja za nepotrebno, strupeno žganje?

Članom splošnega pravovarstvenega in strokovnega društva in odjemalcem „Železničarja“ naznanje:

Člani sistiranih krajin skupin Ljubljana in Spodnja Šiška plačujejo članske prispevke potom poštinih položnic, katere dobijo pri glavnemu zaupniku, direktno na centralo.

Z ozirom na vojno stanje, izhaja „Železničar“ samo enkrat mesečno in sicer skupaj po 2 številki.

VSEBINA IZ ŠT. 15 Z DNE 1. AVGUSTA 1914.

Članki: Važno za železničarje. — Obzor. — Iz personalne komisije juž. žel., sekcija slug.

Domače vesti: Nekoliko statistike o nezgodah.

Raznoterosti: Avtomobil v Ameriki; slika železničarskega doma; nakup knjig.

Umetnost in književnost: Naši zapiski.

Listnica uredništva.

Zadružništvo.

Zadružništvo.

Delavske zadruge za Trst, Istro in Furlanijo v Trstu
registrovana zadruga z omejenim poroštvom.

XI. zadružno leto od 1. julija 1914 do 30. junija 1915.

Mesečni račun.

Razpečano blago.

Zadružna doba 1914/15	1913—1914 stopnjevanje.
Julij K 395.939.11	261.590.35 134.348.76

Člansko gibanje.

Vpisanih udov do 31. julija 1914	10866
„ „ „ 30. junija 1914	10786
Narastek v 1. mesecu	80

Hranilni oddelek.

Stanje vlog do 31. julija 1914	K 574.417.69
„ „ „ 30. junija 1914	559.641.72
Narastek v 1. mesecu	K 14.776.97

Meseca julija 1914 se je izplačalo na bolniških podporah ter zaostalim umrlih članov K 1424.—
Na dividendah se je izplačalo meseca julija 1914 K 197.02
(Zadružna doba 1913—1914.)

Izkupiček skladišča oblik (že obsežen v razgledu razpečanega blaga.)

Oddelek konfekcija	K 7.977.53
„ manufaktura	7.433.99
„ obuvala	5.882.13
„ pokrivala	1.938.65
Skupno	K 23.232.30

Trst, dne 31. julija 1914.

Izdajatelj in odgovorni urednik Josip Kopač.
Tiska „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani.

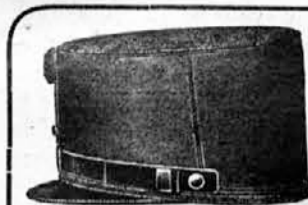
Kavarna „Unione“

TRST

Ulica Caserma in ulica Torre Bianca.

Napitnina je odpravljena.

Velika zbirka političnih in leposlovnih revij in časnikov v vseh jezikih.

Adalbert Kassig

Ljubljana, Židovska ulica.

Zavod za uniformo, krznar in izdelovatelj čepic priporoča svojo veliko zalogo vsakovrstnih uniformskih predmetov za železničarje, kakor: čepice, gumbe, rosete, žnore, piščalke i. t. d. Čepice zimске in letne za strojevodje, kurjače itd. v raznih oblikah po najnižji ceni. — Postrežba točna.

Naročajte in podpirajte delavsko časopisje!

Najboljši nakup vsakovrstnega modernega in trpežnega obuvala je v

zalogi lastne tovarne

Peter Kozina & Ko.

Ljubljana na Bregu št. 20

(Cojzova hiša).

Varstvena znamka.

Cene za moške	K 14.—, 17.—, 20.—.
„ ženske	12.—, 15.—, 18.—.
„ dečke 36/39	K 10.—, 12.—.
„ otroke št. 22 25 26-28 29 31 32 35	K 5.—, 6.—, 7.—, 8.—.

Garantirana kakovost
Cenejšje vrste od K 1.50 naprej.

40 letni uspeh, ki ga potrjuje na tisoče priznanj.

Želodčna tinktura

lekarnarja Piccolija v Ljubljani

krepi želodec, pospešuje prebavo in je odvajalna. 1 stekleničica velja 20 vin.

Naročila sprejema lekarna **G. Piccoli, Ljubljana**

Naročite si ilustrovani tednik

„Tedenske Slike“

ki priobčuje najnovejše vesti in slike z bojišč. V zvezi je z ilustracno centralo na Dunaju, ki ima več posebnih vojnih poročevalcev-fotografov. List „Tedenske slike“ stane za četrta leta 2.50 K, za pol leta pa 5 K. Naslov: Tedenske Slike, Ljubljana.

Posamezne številke se dobe po tobakarnah, knjigarnah in na kolodvorih izvod po 22 h.